

RAAP-RAPPORT 403

Bedrijventerrein De Beemd

Gemeente Rheden

Een archeologische kartering

RAAP-RAPPORT 403

Bedrijventerrein De Beemd
Gemeente Rheden
Een archeologische kartering

Colofon

Opdrachtgever: gemeente Rheden

Project: Rheden-De Beemd

Titel: Bedrijventerrein De Beemd, gemeente Rheden; een archeologische kartering

Status: eindversie

Datum: december 1998

Auteur: drs. O.Odé

Bestandsnaam: L:\QXPress\RHED\ra403-RH.qxd

Projectcode: RHED

Projectleider: drs. O. Odé

Projectmedewerker: P.M.L. Vleugels-Hübner

Autorisatie:

drs. H.F.A. Haarhuis

ISSN: 0925-6229

RAAP Archeologisch Adviesbureau

telefoon: 020-463 4848

Zeeburgerdijk 54

telefax: 020-463 4949

1094 AE Amsterdam

E-mail: raap@raap.nl

Postbus 1347

1000 BH Amsterdam

© RAAP Archeologisch Adviesbureau, 1998

Archeologisch adviesbureau RAAP aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Inhoud

4	1 Inleiding
	1.1 Algemeen
	1.2 Leeswijzer
6	2 Methoden
	2.1 Inventarisatie
	2.2 Kartering
8	3 Resultaten van het onderzoek
	3.1 Inventarisatie
	3.2 Kartering
11	4 Conclusies en aanbevelingen
	4.1 Conclusies
	4.2 Aanbevelingen
12	Literatuur
12	Gebruikte afkortingen
12	Verklarende woordenlijst
12	Overzicht van figuren

1 Inleiding

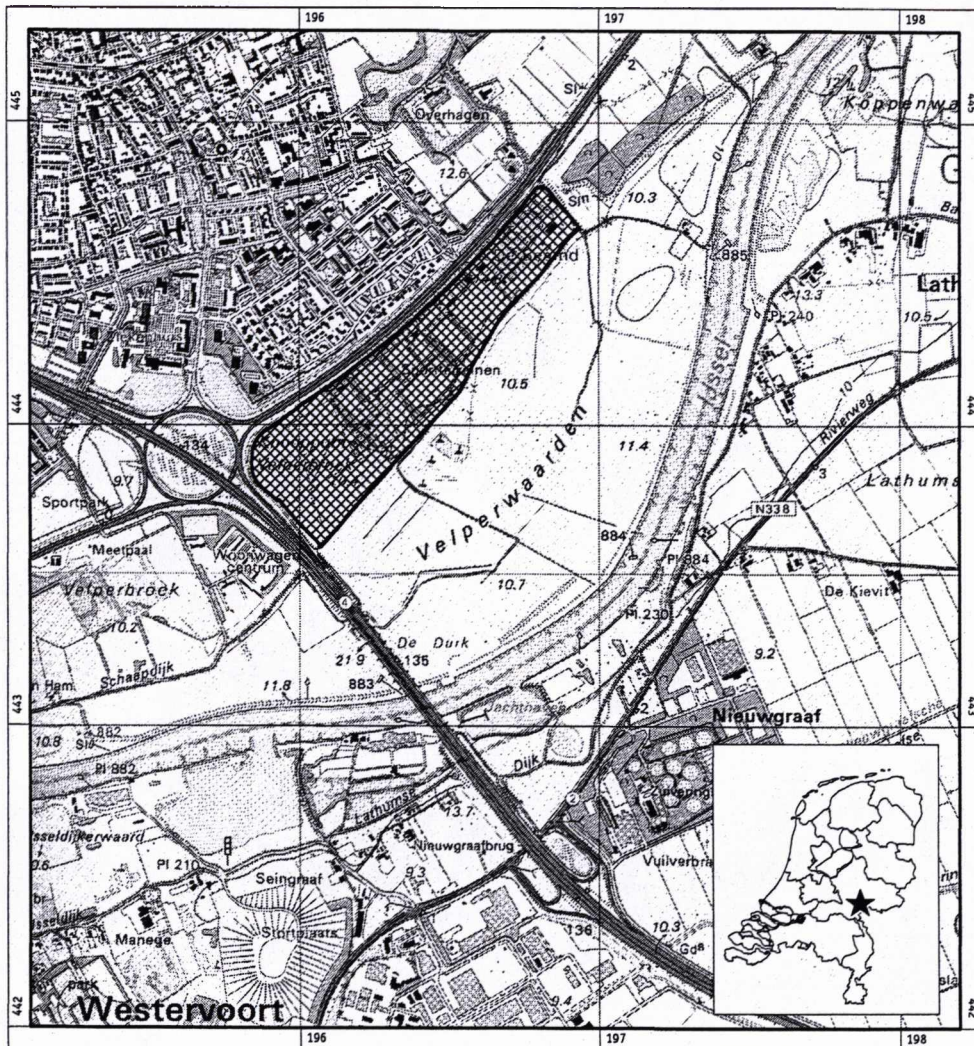
1.1 Algemeen

De gemeente Rheden heeft, op advies van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB) te Amersfoort, archeologisch adviesbureau RAAP opdracht gegeven een archeologisch onderzoek uit te voeren ten behoeve van het te ontwikkelen bedrijventerrein De Beemd. Het plangebied ligt ten zuiden van Velp en wordt begrensd door de A348 in het noordwesten en de Velperwaarden langs de IJssel in het zuiden (figuur 1). In een deel van het plangebied (totale oppervlakte ca. 39 ha) is bebouwing aanwezig. Het overige deel van het plangebied bestaat uit weiland en sportvelden.

Doel van het onderzoek was het opsporen van mogelijk aanwezige archeologische vindplaatsen. Hiertoe is een karterend onderzoek uitgevoerd. Het onderzoek bestaat uit een inventarisatie (bureauonderzoek) en een kartering (veldonderzoek).

1.2 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden de onderzoeksmethoden besproken. De resultaten van het onderzoek zijn opgenomen in hoofdstuk 3. Het rapport wordt afgesloten met conclusies en aanbevelingen in hoofdstuk 4.

Figuur 1: De ligging van het plangebied (gearceerd); inzet: ligging in Nederland (ster).

2 Methodes

2.1 Inventarisatie

Voorafgaand aan archeologisch veldonderzoek wordt in de regel bureau-onderzoek uitgevoerd. Tijdens dit onderzoek worden diverse gegevens uit het onderzoeksgebied geïnventariseerd en bestudeerd. Het verschaft inzicht in de landschappelijke en archeologische kenmerken van een gebied. Dit inzicht vormt een belangrijke richtlijn voor de planning en uitvoering van het veldwerk.

Ten behoeve van het onderzoek in het plangebied De Beemd zijn de volgende werkzaamheden verricht:

- het inventariseren van gegevens uit het Centraal Archeologisch Archief (CAA) en het Centraal Monumenten Archief (CMA) van de ROB;
- het inventariseren van gegevens uit het Archeologisch Informatiesysteem ARCHIS;
- het bestuderen van bodem- en geologische/geomorfolologische kaarten (zie literatuurlijst);
- het vervaardigen van werkkaarten voor het veldwerk.

2.2 Kartering

De archeologische kartering bestond uit oppervlaktekartering en booronderzoek.

Oppervlaktekartering

Aangezien het plangebied vrijwel uitsluitend uit grasland bestaat, beperkte de oppervlaktekartering zich tot de inspectie van geschoonde slootkanten, molshopen en overige bodemontsluitingen op het voorkomen van archeologisch materiaal.

Booronderzoek

Het karterend booronderzoek is uitgevoerd met behulp van een zogenaamde Edelmanboor met een diameter van zeven cm en een gutsboor met een diameter van drie cm. De boringen zijn geplaatst in raaien met een onderlinge afstand van 40 meter. De boringen binnen iedere raai zijn gezet op een onderlinge afstand van 50 meter. De boorpunten binnen een raai verspringen ten opzichte van die van de aangrenzende raai, waardoor een systeem bestaand uit nagenoeg gelijkbenige driehoeken ontstaat. Op deze wijze is een grid verkregen waarbij met het geplande aantal boringen de grootste trefkans wordt bereikt. Het grid is op verscheidene plaatsen aan de percelering aangepast. Zoals in het onderzoeksvoorstel is aangegeven, is geboord tot een maximale diepte van 2,0 m -Mv.

De betreffende boorpunten werden in het veld op een veldkaart ingetekend en de boorprofielen zijn aan de hand van een standaardformulier beschreven. Genoteerd werden onder meer de diepte, textuur, kleur, samenstelling van bodemverschijnselen en eventuele archeologische indicatoren (zoals aardewerk, bot, natuursteen, houtskool, verbrande leem, baksteen en fosfaatvlekken).

3 Resultaten van het onderzoek

3.1 Inventarisatie

Geo(morfo)logische gegevens

De bodem van het plangebied bestaat in bodemkundig opzicht uit zogenaamde poldervaaggronden. Dit zijn rivierkleigronden die worden gekenmerkt door zwakke bodemvorming. In geomorfologisch opzicht wordt het plangebied getypeerd als een oeverwal. Het betreft hooggelegen zandige klei-afzettingen van de IJssel. Op de geologische kaart is het plangebied aangegeven als een gebied met oeverafzettingen op komgebied met plaatselijk veen in de ondergrond.

Bovengenoemde informatie geeft aan dat er sprake is van een van oorsprong tamelijk nat gebied op de grens van de ten noorden van het plangebied gelegen stuwwal en het rivierdal van de IJssel, dat ten zuiden van het plangebied ligt. In deze vochtige omgeving is plaatselijk veengroei opgetreden. Na de fase waarin veengroei heeft plaatsgevonden, heeft de IJssel zandige klei afgezet (oeverafzettingen). De veldnamen 'Velperbroek' en 'De Beemd' geven overigens ook al aan dat er sprake is van een overwegend nat gebied.

Archeologische gegevens

Op de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW) van de ROB is aan het plangebied een hoge archeologische waarde toegekend op grond van de aanwezigheid van een oeverwal. De inventarisatie van bekende gegevens heeft echter geen aanwijzingen opgeleverd voor de aanwezigheid van archeologische vindplaatsen in het plangebied. Waarschijnlijk heeft het ontbreken van archeologische vindplaatsen te maken met de relatief geringe ouderdom van de oeverwalafzettingen.

3.2 Kartering

Oppervlaktekartering

De oppervlaktekartering heeft geen aanwijzingen opgeleverd voor de aanwezigheid van archeologische vindplaatsen in het plangebied.

Booronderzoek

In totaal zijn 133 boringen gezet (zie figuur 2). Het bebouwde deel van het plangebied (in het noordoosten) kon niet door middel van booronderzoek worden onderzocht.

Figuur 2: Boorpuntenkaart.

In geen van de boringen zijn aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische vindplaatsen aangetroffen. De opbouw van de bodem is in het gehele plangebied tamelijk uniform. Er is overal sprake van zandige klei-afzettingen die weinig gerijpt zijn. Het gaat waarschijnlijk om relatief jonge afzettingen van de IJssel. In sommige delen van het plangebied bevindt zich onder deze klei een in dikte variërende veenlaag. De top van dit veen is plaatselijk veraard.

Het bovenste deel van het bodemprofiel is verstoord door agrarische activiteiten en de aanleg van sportvelden. De diepte van verstoring bedraagt gemiddeld 40 cm -Mv, maar reikt plaatselijk tot meer dan 100 cm -Mv.

Kennisleemte

Het archeologisch onderzoek heeft zich beperkt tot de bovenste twee meter van de bodem. Het kan niet worden uitgesloten dat er op grotere diepte archeologische sporen aanwezig zijn.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusies

De archeologische inventarisatie en kartering van het plangebied De Beemd heeft geen aanwijzingen opgeleverd voor de aanwezigheid van archeologische vindplaatsen.

Het plangebied kan worden getypeerd als een gebied met oever- op komafzettingen. Plaatselijk is een pakket veen aanwezig. Door bodemingrepen is de bodem gemiddeld tot 40 cm -Mv verstoord.

4.2 Aanbevelingen

Op grond van de onderzoeksresultaten is er geen aanleiding voor het uitvoeren van aanvullend archeologisch onderzoek.

Literatuur

Stiboka/RGD, 1975. *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000. Blad 40 West, Arnhem.* Stiboka/RGD, Wageningen/Haarlem.

Stiboka/RGD, 1980. *Geomorfologische kaart van Nederland, schaal 1: 50.000. Blad 40, Arnhem.* Stiboka/RGD, Wageningen/Haarlem.

RGD, 1990. Geologische kaart van Nederland, schaal 1: 50.000. Blad 40, Arnhem. *Dienstrapport DR 1444.* RGD district Midden-Oost, Lochem.

Gebruikte afkortingen

ARCHIS	ARChEologisch Informatie Systeem
CAA	Centraal Archeologisch Archief
CMA	Centraal Monumenten Archief
IKAW	Indicatieve Kaart Archeologische Waarden
Mv	maaiveld
RAAP	Regionaal Archeologisch Archiverings Project
ROB	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek

Verklarende woordenlijst

- oeverwal** langgerekte rug langs een rivier of kreek, ontstaan doordat bij het buiten de oevers treden van de stroom het grovere materiaal het eerst bezinkt
- stuwwal** door de druk van het landijs in het Saalien opgedrukte rug van scheefgestelde preglaciale sedimenten

Overzicht van figuren

Figuur 1. De ligging van het plangebied (gearceerd); inzet: ligging in Nederland (ster).

Figuur 2. Boorpuntenkaart.